

NÕUKOGU OTSUS (EL) 2015/1601,**22. september 2015,****millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 78 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 78 lõikele 3 võib nõukogu juhul, kui ühes või mitmes liikmesriigis tekib kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevoolu tõttu hädaolukord, võtta komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist vastu ajutisi meetmeid asjaomase liikmesriigi või asjaomaste liikmesriikide toetamiseks.
- (2) Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 80 tuleb liidu piirikontrolli, varjupaiga ja sisserände valdkonna poliitika kavandamisel ja elluviimisel juhinduda solidaarsuse põhimõttest ja sellest, et vastutus jagatakse liikmesriikide vahel õiglaselt, ning selles valdkonnas vastu võetud liidu õigusaktid peavad sisaldama asjakohaseid meetmeid nende põhimõtete rakendamiseks.
- (3) Hiljutine kriisiolukord Vahemere piirkonnas sundis liidu institutsioone viivitamatult tunnistama erakorraliste rändevoogude olemasolu selles piirkonnas ning kutsuma üles võtma konkreetseid solidaarsusmeetmeid kõige suurema surve all olevate liikmesriikide toetuseks. Komisjon esitas 20. aprillil 2015 välis- ja siseministrite ühisenõupidamisel kümnepunktilise plaani, mis sisaldab viivitamatuid meetmeid, mida tuleb võtta vastuseks kriisile, sealhulgas kohustust kaaluda hädaolukorras ümberpaigutamise mehhanismi loomise võimalusi.
- (4) Euroopa Ülemkogu otsustas oma 23. aprilli 2015. aasta kohtumisel muu hulgas tugevdada sisemist solidaarsust ja vastutust ning eelkõige võttis endale kohustuse suurendada erakorralist abi kõige suurema surve all olevatele liikmesriikidele, kaaluda võimalusi korraldada liikmesriikide vahel vabatahtlikkuse alusel hädaolukorras ümberpaigutamine ja saata kõige suurema surve all olevatesse liikmesriikidesse Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiameti (EASO) meeskonnad ühiselt rahvusvahelise kaitse taotlusi menetlema, sealhulgas registreerima ja sõrmejälgi võtma.
- (5) Euroopa Parlament kordas oma 28. aprilli 2015. aasta resolutsioonis, et liidu reaktsioon hiljuti Vahemerel aset leidnud tragöödiatele peab põhinema solidaarsusel ja vastutuse õiglasel jagamisel ning et liit peab suurendama oma jõupingutusi, et toetada selles valdkonnas neid liikmesriike, kes võtavad absoluut- või suhtarvudes vastu kõige rohkem pagulasi ja rahvusvahelise kaitse taotlejaid.
- (6) Kõige suurema surve all olevad liikmesriigid peaksid lisaks varjupaiga valdkonnas võetavatele meetmetele suurendama oma jõupingutusi, et kehtestada meetmed segarändevoogudega võitlemiseks Euroopa Liidu välispiiridel. Nende meetmetega tuleks kaitsta rahvusvahelist kaitset vajavate isikute õigusi ja ennetada ebaseaduslikku rännet.
- (7) Euroopa Ülemkogu tegi oma 25.–26. juuni 2015. aasta kohtumisel muu hulgas otsuse, et paralleelselt tuleks tööd teha kolme olulise aspektiga –ümberpaigutamine/ümberasustamine, tagasisaatmine/tagasisivõtmine/taasintegreerimine ning koostöö päritolu- ja transiidiriikidega. Pidades silmas praegust hädaolukorda ning kohustust tugevdada solidaarsust ja vastutust, leppis Euroopa Ülemkogu eelkõige kokku 40 000 selgelt rahvusvahelist kaitset vajava isiku Itaaliast ja Kreekast teistesse liikmesriikidesse ajutisel ja erakorralisel alusel ümberpaigutamise suhtes kahe aasta jooksul. Selles meetmes osaleksid kõik liikmesriigid.

⁽¹⁾ 17. septembri 2015. aasta arvamus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

- (8) Liikmesriikide eriomased olukorrad tulenevad eelkõige rändevoogudest teistes geograafilistes piirkondades, näiteks Lääne-Balkani rändemarsruudil.
- (9) Mitu liikmesriiki seisis 2014. aastal silmitsi nende territooriumile saabuvate rändajate, sealhulgas rahvusvahelise kaitse taotlejate koguarvu märkimisväärse kasvuga, ning mõnes liikmesriigis jätkus sama olukord veel ka 2015. aastal. Mitmele liikmesriigile anti komisjoni poolt erakorralist finantsabi ja EASO poolt operatiivtuge, et aidata neil selle arvu kasvuga toime tulla.
- (10) Liikmesriikidest, kus esineb eriti suur surve, ning arvestades hiljutisi traagilisi sündmusi Vahemerel, on eelkõige Itaaliale ja Kreekale osaks langenud nende territooriumile saabuv enneolematu rändevoog, mille hulgas on ka rahvusvahelise kaitse taotlejaid, kes ilmselt vajavad rahvusvahelist kaitset; see põhjustab tugevat survet nende riikide rände- ja varjupaigasüsteemidele.
- (11) 20. juulil 2015 võtsid nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajad iga liikmesriigi eriomast olukorda arvestades ühehäälselt vastu resolutsiooni, mille kohaselt tuleks paigutada Itaaliast ja Kreekast ümber 40 000 selgelt rahvusvahelist kaitset vajavat inimest. Kahe aasta jooksul paigutatakse Itaaliast ümber 24 000 inimest ja Kreekast 16 000 inimest. Nõukogu võttis 14. septembril 2015 vastu otsuse (EL) 2015/1523, (¹) millega kehtestati ilmselt rahvusvahelist kaitset vajavate isikute Itaaliast ja Kreekast teistesse liikmesriikidesse ümberpaigutamise ajutine ja erakorraline mehhanism.
- (12) Viimastel kuudel on rändesurve lõunapoolsetel välistel maa- ja merepiiridel taas järsult suurenenud ning rändevoog on jätkuvalt nihkunud Vahemere piirkonna keskosast idaossa ja Lääne-Balkani marsruudi suunas, mille põhjuseks on Kreekasse ja Kreekast saabuvate rändajate suurenev arv. Võttes arvesse praegust olukorda, peaks olema õigustatud võtta täiendavaid ajutisi meetmeid, et kergendada varjupaigataotlejate tekitatud survet Itaaliale ja Kreekale.
- (13) Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri (Frontex) andmete kohaselt leidsid ebaseaduslikud piiriületused liitu 2015. aasta esimesel kaheksal kuul aset peamiselt Vahemere kesk- ja idaosa marsruutide kaudu. Alates 2015. aasta algusest on Itaaliasse ebaseaduslikult saabunud ligikaudu 116 000 rändajat, sealhulgas umbes 10 000 ebaseaduslikku rändajat, kelle kohalikud võimud on registreerinud, kuid kes ootavad veel kinnitamist Frontexi andmetes. Frontex tuvastas 2015. aasta mais ja juunis 34 691 ebaseaduslikku piiriületust ning juulis ja augustis 42 356 juhtumit, mis tähendab 20 %-list kasvu. Samuti on 2015. aastal Kreekasse saabunud ebaseaduslike rändajate arv kiiresti kasvanud, arvestades et riiki on saabunud üle 211 000 ebaseadusliku rändaja, sealhulgas umbes 28 000 ebaseaduslikku rändajat, kelle kohalikud võimud on registreerinud, kuid kes ootavad veel kinnitamist Frontexi andmetes. Frontex tuvastas 2015. aasta mais ja juunis 53 624 ebaseaduslikku piiriületust ning juulis ja augustis 137 000 juhtumit, mis tähendab 250 %-list kasvu. Märkimisväärse osa neis kahes piirkonnas tuvastatud ebaseaduslikest rändajatest moodustasid need, kelle kodakondsuse puhul on Eurostati andmetel taotluste rahuldamise määr liidu tasemel kõrge.
- (14) Eurostati ja EASO andmetel palus 2015. aasta jaanuarist juulini Itaalias rahvusvahelist kaitset 39 183 isikut võrreldes 30 755 isikuga 2014. aasta samal perioodil (27 % rohkem). Sarnaselt suurenes taotluste arv Kreekas, kus taotlejaid oli 7 475 (30 % rohkem).
- (15) Rände- ja varjupaigapoliitika raames on Itaalia ja Kreeka toetuseks võetud mitmeid meetmeid, sealhulgas on neile pakutud ulatuslikku erakorralist abi ja EASO operatiivtuge. Itaalia ja Kreeka olid ajavahemikul 2007–2013 üldprogrammist „Solidaarsus ja rändevoogude juhtimine” (SOLID) abi saajate hulgas suuruselt teisel ja kolmandal kohal ning on lisaks saanud suures ulatuses erakorralist rahalist toetust. Itaalia ja Kreeka on aastatel 2014–2020 tõenäoliselt jätkuvalt peamised Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist (AMIF) abi saajad.
- (16) Itaalia ja Kreeka vahetus naabruses jätkuva ebastabiilsuse ja konfliktide ning teistele liikmesriikidele avalduva rändevoogude mõju tõttu on väga tõenäoline, et tugev surve nende riikide rände- ja varjupaigasüsteemidele

(¹) Nõukogu 14. septembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1523, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks (ELT L 239, 15.9.2015, lk 146).

jätkub ja kasvab veelgi ning et märkimisväärne osa rändajaid võib vajada rahvusvahelist kaitset. See näitab tungivat vajadust näidata Itaalia ja Kreeka suhtes üles solidaarsust ja täiendada senini nende toetuseks võetud meetmeid varjupaiga ja rände valdkonnas võetavate ajutiste meetmetega.

- (17) Nõukogu märkis 22. septembril 2015, et liikmesriigid on kooskõlas solidaarsuse ja liikmesriikide vahelise vastutuse õiglase jagamise põhimõttega, millest juhindutakse liidu varjupaiga- ja rändepoliitikas, avaldanud soovi ja valmisolekut osaleda 120 000 ilmselt rahvusvahelist kaitset vajava isiku ümberpaigutamises. Sellest tulenevalt otsustas nõukogu võtta vastu käesoleva otsuse.
- (18) Tuleks meenutada, et otsuses (EL) 2015/1523 pannakse Itaaliale ja Kreekale kohustus esitada struktuurseid lahendusi, et lahendada probleemid, mis seonduvad erakordse survega nende varjupaiga- ja rändesüsteemidele, kehtestades kriisiolukorrale reageerimiseks tugeva ja strateegilise raamistiku ja intensiivistades käimasolevat reformiprotsessi nendes valdkondades. Tegevuskavasid, mida Itaalia ja Kreeka on selleks esitanud, tuleks käesoleva otsuse arvesse võtmiseks ajakohastada.
- (19) Pidades meeles, et Euroopa Ülemkogu leppis kokku omavahel seotud meetmetes, tuleks komisjonile anda õigus peatada asjakohasel juhul ja pärast seda, kui asjaomasele liikmesriigile on antud võimalus esitada oma seisukoht, käesoleva otsuse kohaldamine piiratud ajavahemikuks, kui Itaalia või Kreeka ei täida oma kohustusi selles suhtes.
- (20) Alates 26. septembrist 2016 tuleks Itaaliast ja Kreekast teistesse liikmesriikidesse ümber paigutada 54 000 taotlejat. Nõukogu ja komisjon peaksid jälgima pidevalt olukorda seoses kolmandate riikide kodanike massilise sissevooluga liikmesriikidesse. Komisjon peaks asjakohasel juhul esitama ettepanekuid käesoleva otsuse muutmiseks, et võtta arvesse olukorra muutumist kohapeal ja selle mõju ümberpaigutamise mehhanismile, samuti muutuvat survet liikmesriikidele, eelkõige kõige suurema surve all olevatele liikmesriikidele. Seda tehes tuleks võtta arvesse tõenäoliselt abisaavate liikmesriikide arvamust.

Kui käesolevat otsust peaks muudetama teise liikmesriigi kasuks, peaks see liikmesriik esitama nõukogu asjaomase muutuva otsuse jõustumiskuupäeval nõukogule ja komisjonile tegevuskava, mis peaks sisaldama piisavaid meetmeid varjupaiga, esmase vastuvõtu ja tagasisaatmise valdkonnas nende valdkondade süsteemide suutlikkuse, kvaliteedi ja tõhususe suurendamiseks ning meetmeid käesoleva otsuse nõuetekohase rakendamise tagamiseks, et võimaldada nimetatud liikmesriigil pärast käesoleva otsuse kohaldamisaja lõppu paremini toime tulla võimaliku rändajate suurema sissevooluga tema territooriumile.

- (21) Kui mõni muu liikmesriik satub samasugusesse hädaolukorda, mille on põhjustanud kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevool, võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga võtta vastu ajutisi meetmeid asjaomase liikmesriigi toetuseks, tuginedes ELi toimimise lepingu artikli 78 lõikele 3. Selliste meetmete hulka võib asjakohasel juhul kuuluda kõnealuse liikmesriigi käesolevast otsusest tulenevate kohustuste täitmise peatamine.
- (22) Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 78 lõikele 3 peaksid Itaalia ja Kreeka toetuseks kavandatavad meetmed olema ajutist laadi. 24 kuud on piisav tagamaks, et käesolevas otsuses sätestatud meetmetel oleks reaalne mõju Itaalia ja Kreeka toetamisel suurte rändevoogudega toimetulekuks nende territooriumil.
- (23) Käesolevas otsuses sätestatud meetmed Itaaliast ja Kreekast isikute ümberpaigutamise kohta kujutavad endast ajutist erandit Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 604/2013⁽¹⁾ artikli 13 lõikes 1 kehtestatud reeglist, mille kohaselt oleksid Itaalia ja Kreeka olnud vastutavad rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest nimetatud määruse III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt, samuti ajutist erandit menetluse etappidest, sealhulgas tähtaegadest, mis on sätestatud nimetatud määruse artiklites 21, 22 ja 29. Määruse (EL) nr 604/2013

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (ELT L 180, 29.6.2013, lk 31).

muid sätteid, sealhulgas komisjoni määruses (EÜ) nr 1560/2003 ⁽¹⁾ ja komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 118/2014 ⁽²⁾ sisalduvaid rakenduseeskirju kohaldatakse jätkuvalt, sealhulgas neis sisalduvaid eeskirju, mis käsitlevad üleandvate liikmesriikide kohustust kanda kulud, mis on vajalikud taotleja üleandmiseks ümberpaigutamise sihtliikmesriiki, ning liikmesriikidevahelise üleandmisega seotud koostööd, samuti teabe edastamist elektroonilise sidevõrgu „DubliNet” kaudu. Käesolev otsus hõlmab ka erandit seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 516/2014 ⁽³⁾ artikli 7 lõikes 2 osutatud rahvusvahelise kaitse taotleja nõusolekuga.

- (24) Ümberpaigutamisemeetmed ei vabasta liikmesriike määruse (EL) nr 604/2013 täielikust kohaldamisest, sealhulgas perekonna taasühinemist ja saatjata alaealiste erikaitset ning humanitaarsetel põhjustel kaalutusõigust käsitlevate sätete kohaldamisest.
- (25) Tuleb teha valik, milliseid kriteeriume kohaldada, kui otsustatakse, kui palju ja milliseid taotlejaid Itaaliast ja Kreekast ümber paigutada, ilma et see piiraks liikmesriigi tasandil varjupaigataotlejate suhtes tehtud otsuste kohaldamist. Plaanis on luua selge ja toimiv süsteem, mille aluseks on liidu tasandil esimese astme menetlustes (vastavalt Eurostati määratlusele) tehtud rahvusvahelise kaitse andmise otsuste keskmine protsendimäär liidu tasandil rahvusvahelise kaitse taotlejate suhtes esimeses astmes tehtud otsuste koguarvust, lähtudes uusimast kättesaadavast statistikast. Ühest küljest peaks see määr aitama nii palju kui võimalik tagada, et kõik ilmselgelt rahvusvahelist kaitset vajavad taotlejad saaksid võimalikult kiiresti ja täielikult kasutada oma õigusi kaitsele liikmesriigis, kuhu nad ümber paigutatakse. Teisalt peaks see nii palju kui võimalik ära hoidma tõenäoliselt negatiivse vastuse saavate taotlejate ümberpaigutamist teise liikmesriiki ja sellega nende liidus viibimise põhjendamatut pikendamist. Lähtudes Eurostati uusimatest avaldatud kvartaliandmetest esimeses astmes tehtud otsuste kohta, tuleks käesolevas otsuses nimetatud määrana kasutada 75 %.
- (26) Ajutised meetmed on ette nähtud selleks, et kergendada Itaalia ja Kreeka eriti suurt varjupaigataotlejate koormat, eelkõige paigutades ümber suure hulga taotlejaid, kes ilmselgelt vajavad rahvusvahelist kaitset ja kes saavad Itaalia ja Kreeka territooriumile pärast kuupäeva, mil käesolev otsus muutub kohaldatavaks. Lähtudes 2015. aastal ebaseaduslikult Itaalia ja Kreeka territooriumile sisenenud kolmandate riikide kodanike üldarvust ja ilmselgelt rahvusvahelist kaitset vajavate isikute arvust, tuleks Itaaliast ja Kreekast ümber paigutada kokku 120 000 taotlejat, kes ilmselgelt vajavad rahvusvahelist kaitset. See arv vastab ligikaudu 43 %-le nende kolmandate riikide kodanike koguarvust, kes ilmselgelt vajavad rahvusvahelist kaitset ja kes 2015. aasta juulis ja augustis sisenesid ebaseaduslikult Itaaliasse ja Kreekasse. Käesoleva otsusega ette nähtud ümberpaigutamismeede kujutab endast õiglast koormuse jagamist ühelt poolt Itaalia ja Kreeka ning teiselt poolt muude liikmesriikide vahel, tuginedes 2015. aasta kättesaadavatele üldnäitajatele ebaseaduslike piiriületuste kohta. Neid näitajaid arvesse võttes tuleks 13 % neist taotlejatest paigutada ümber Itaaliast, 42 % Kreekast ning 45 % tuleks ümber paigutada vastavalt käesolevas otsuses sätestatule.
- (27) Liikmesriik võib erandlikel asjaoludel teatada nõukogule ja komisjonile kolme kuu jooksul alates käesoleva otsuse jõustumisest, et tal ei ole võimalik osaleda ümberpaigutamise protsessis kuni 30 % talle käesoleva otsusega määratud taotleja osas, esitades selleks nõuetekohasel põhjendatud põhjused, mis on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 sätestatud liidu põhiväärtustega. Sellised erandlikud asjaolud hõlmavad eelkõige olukorda, kui toimub kolmandate riikide kodanike ootamatu ja massiline sissevool, mis avaldab äärmiselt suurt survet isegi hästi ettevalmistatud varjupaigasüsteemile, mis muudel juhtudel toimib kooskõlas varjupaigaküsimusi käsitleva asjakohase liidu *acquis*’ga, või nii suure tõenäosusega ohtu kolmandate riikide kodanike ootamatuks ja massiliseks sissevooluks, et see nõuab kohest tegutsemist. Pärast olukorra hindamist peaks komisjon esitama nõukogule rakendusotsuse ettepaneku, millega peatatakse ajutiselt kuni 30 % asjaomasele liikmesriigile määratud taotleja ümberpaigutamine. Kui see on põhjendatud, võib komisjon teha ettepaneku pikendada ülejäänud määratud taotlejate ümberpaigutamist kuni kaheteistkümneks kuuks pärast käesoleva otsuse kehtivuse lõppu.

⁽¹⁾ Komisjoni 2. septembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1560/2003, millega kehtestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad määrusele (EÜ) nr 343/2003, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotlejate läbivaatamise eest (ELT L 222, 5.9.2003, lk 3).

⁽²⁾ Komisjoni 30. jaanuari 2014. aasta rakendusmäärus (EL) nr 118/2014, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1560/2003, millega kehtestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad määrusele (EÜ) nr 343/2003, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotlejate läbivaatamise eest (ELT L 39, 8.2.2014, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 516/2014, millega luuakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond, muudetakse nõukogu otsust 2008/381/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsused nr 573/2007/EÜ ja nr 575/2007/EÜ ja nõukogu otsus 2007/435/EÜ (ELT L 150, 20.5.2014, lk 168).

- (28) Selleks et tagada ümberpaigutamise rakendamiseks ühetaolised tingimused kui 54 000 taotlejat paigutatakse Itaaliast ja Kreekast ümber teistesse liikmesriikidesse kuna ühe või mitme liikmesriigi osalemine taotlejate ümberpaigutamises peaks peatatama või juhul kui pärast nõukogu asjakohast teavitamist osaleb ümberpaigutamises teine liikmesriik (osalevad teised liikmesriigid) või osalevad selles assotsieerunud riigid, tuleks nõukogule anda rakendamisvolitused.

Kõnealuste volituste andmine nõukogule on põhjendatud, pidades silmas selliste meetmete poliitiliselt tundlikku iseloomu, mis puudutavad liikmesriikide volitusi seoses kolmandate riikide kodanike lubamisega liikmesriikide territooriumile, ning vajadust suuta kiiresti kohaneda kiirelt arenevate olukordadega.

- (29) Määrusega (EL) nr 516/2014 loodud Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond toetab liikmesriikide vahel kokku lepitud kohustuste jagamise toiminguid ja on avatud uutele poliitilistele arengusuundadele selles valdkonnas. Määruse (EL) nr 516/2014 artikli 7 lõikes 2 on liikmesriikidele ette nähtud võimalus rakendada meetmeid seoses rahvusvahelise kaitse taotlejate ületoomisega osana nende riiklikest programmidest, samas kui nimetatud määruse artikliga 18 on ette nähtud 6 000 euro suuruse ühekordse makse võimalus rahvusvahelise kaitse saajate ületoomisel teisest liikmesriigist.
- (30) Selleks et rakendada solidaarsuse ja vastutuse õiglase jagamise põhimõtteid, ning võttes arvesse, et käesolev otsus kujutab endast poliitika edasiarendamist selles valdkonnas, on asjakohane tagada, et liikmesriigid, kes käesoleva otsuse alusel paigutavad Itaaliast ja Kreekast ümber taotlejaid, kes ilmselgelt vajavad rahvusvahelist kaitset, saaksid iga ümberpaigutatud isiku eest ühekordse makse, mis on sama suur kui määruse (EL) nr 516/2014 artikliga 18 ette nähtud 6 000 euro suurune ühekordne makse ja mida rakendatakse sama korra kohaselt. See hõlmab piiratud ja ajutist erandit nimetatud määruse artiklist 18, sest ühekordne makse tuleks välja maksta mitte rahvusvahelise kaitse saajate, vaid ümberpaigutatud taotlejate eest. Selline ühekordne makse võimalike saajate ringi ajutine laiendamine näib tõepoolest olevat käesoleva otsusega kehtestatud eriolukorrale reageerimise kava lahutamatu osa. Lisaks on käesoleva otsuse kohaselt ümber paigutatud isikute üleandmise kuludega seoses asjakohane näha ette, et Itaalia ja Kreeka saavad iga nende territooriumilt ümber paigutatud isiku eest ühekordse maksena vähemalt 500 eurot, võttes arvesse taotleja ümberpaigutamislükmesriiki saatmiseks vajalikke tegelikke kulusid. Liikmesriikidel peaks olema õigus saada täiendavaid eelmakseid, mis tehakse 2016. aastal pärast seda, kui liikmesriikide riiklikud programmid on Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi raames käesoleva otsuse kohaste meetmete rakendamiseks läbi vaadatud.
- (31) On vaja tagada, et kehtestatakse kiire ümberpaigutamismenetlus ning et ajutiste meetmete rakendamisele lisanduks tihe halduskoostöö liikmesriikide vahel ja EASO operatiivtugi.
- (32) Kogu ümberpaigutamismenetluse vältel tuleks võtta arvesse riiklikku julgeolekut ja avalikku korda, kuni taotleja üleviimine on teoks saanud. Järgides täielikult taotleja põhiõigusi, sealhulgas asjakohaseid andmekaitse-eeskirju, peaksid liikmesriigid teavitama teisi liikmesriike taotlejatest, kelle puhul on põhjendatult alust arvata, et nad kujutavad ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale.
- (33) Otsustades, millised ilmselgelt rahvusvahelist kaitset vajavad taotlejad tuleks Itaaliast ja Kreekast ümber paigutada, tuleks eelistada haavatavaid taotlejaid Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/33/EL⁽¹⁾ artiklite 21 ja 22 tähenduses. Sellega seoses tuleks eelkõige silmas pidada taotlejate mis tahes erivajadusi, sealhulgas tervist. Esmajärjekorras tuleks alati arvesse võtta lapse huve.
- (34) Ilmselgelt rahvusvahelist kaitset vajavate taotlejate integreerimine vastuvõtvasse ühiskonda on nõuetekohaselt toimiva Euroopa ühise varjupaigasüsteemi alustala. Selleks et otsustada, milline liikmesriik peaks olema ümberpaigutamise sihtliikmesriik, tuleks seega erilist tähelepanu pöörata asjaomaste taotlejate kvalifikatsioonile ja omadustele, näiteks nende keeleoskusele ning muudele perekondlikel sidemetel ja kultuurilistel või sotsiaalsetel suhetel põhinevatele asjaoludele, mis võiks hõlbustada nende integreerumist ümberpaigutamise sihtliikmesriigis. Eriti haavatavate taotlejate puhul tuleks arvesse võtta ümberpaigutamise sihtliikmesriigi suutlikkust pakkuda neile piisavat tuge ning vajadust tagada nende õiglane jaotus liikmesriikide vahel. Võttes nõuetekohaselt arvesse

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/33/EL, millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded (ELT L 180, 29.6.2013, lk 96).

mittediskrimineerimise põhimõtet, võivad ümberpaigutamise sihtliikmesriigid eespool nimetatud teabele tuginedes nimetada oma eelistusi taotlejate suhtes, mille põhjal võivad Itaalia ja Kreeka, konsulteerides EASO ja asjakohasel juhul kontaktametnikega, koostada nimekirjad võimalikest taotlejatest, et paigutada need ümber asjaomastesse liikmesriikidesse.

- (35) Määruses (EL) nr 604/2013 sätestatud õiguslikud ja menetluslikud tagatised jäävad käesoleva otsusega hõlmatud taotlejate suhtes kohaldatavaks. Lisaks tuleks taotlejaid teavitada käesolevas otsuses sätestatud ümberpaigutamismenetlusest ja neile tuleks teatavaks teha ümberpaigutamisosus, mis kujutab endast üleandmisotsust määruse (EL) nr 604/2013 artikli 26 tähenduses. Arvestades, et taotlejal ei ole liidu õiguse alusel õigust ise valida liikmesriiki, kes vastutab tema taotluse läbivaatamise eest, peaks tal olema õigus määruse (EL) nr 604/2013 kohasele tõhusale õiguskaitsevahendile, mida kasutada ümberpaigutamisosuse puhul, üksnes selleks, et tagada tema põhiõiguste järgimine. Kooskõlas nimetatud määruse artikliga 27 võivad liikmesriigid oma õiguses ette näha, et üleandmisotsuse edasikaebamine ei peata automaatselt taotleja üleandmist, vaid et asjaomasel isikul on võimalus taotleda üleandmisotsuse täitmise peatamist kuni edasikaebuse tulemuse selgumiseni.
- (36) Enne ja pärast seda, kui taotleja viiakse üle tema ümberpaigutamise sihtliikmesriiki, peavad tal olema õigused ja tagatised, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivides 2013/32/EL⁽¹⁾ ja 2013/33/EL,⁽²⁾ sealhulgas tema vastuvõtmise ja menetlusega seotud erivajadusi hõlmavad õigused ja tagatised. Lisaks jääb käesoleva otsusega hõlmatud taotlejate suhtes kohaldatavaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 603/2013⁽³⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/115/EÜ⁽⁴⁾ kohaldatakse nende kolmandate riikide kodanike tagasisaatmise suhtes, kellel ei ole õigust asjaomase liikmesriigi territooriumile jääda. Eespool toodu suhtes kehtivad kõnealuste direktiividega seatud piirangud.
- (37) Kooskõlas liidu *acquis*'ga peaksid Itaalia ja Kreeka tagama ümberpaigutamismenetluse jaoks isikute tuvastamise, registreerimise ja sõrmejälgede võtmise kindla mehhanismi, et teha kiiresti kindlaks rahvusvahelist kaitset vajavad isikud, kellel on õigus ümberpaigutamisele, ning teha kindlaks rändajad, kes ei kvalifitseeru rahvusvahelise kaitse saajate hulka ja kes tuleks seetõttu tagasi saata. Seda tuleks kohaldada ka isikutele, kes saabusid Itaalia ja Kreeka territooriumile 2015. aasta 24. märtsi ja 25. septembri vahel, et neil oleks õigus ümberpaigutamisele. Kui vabatahtlik tagasipöördumine ei ole võimalik ja teised direktiivis 2008/115/EÜ ette nähtud meetmed ei ole teisese rände ärahoidmiseks piisavad, tuleks kiiresti ja tõhusalt kohaldada kinnipidamismeesmeid kooskõlas nimetatud direktiivi IV peatükiga. Ümberpaigutamismenetlusest hoiduvaid taotlejaid ei tuleks ümber paigutada.
- (38) Tuleks võtta meetmeid, et vältida ümberpaigutatud isikute teisest rännet ümberpaigutamise sihtliikmesriigist teistesse liikmesriikidesse, mis võiks takistada käesoleva otsuse tõhusat kohaldamist. Eelkõige peaksid liikmesriigid võtma vajalikke ennetusmeetmeid sotsiaalhävitistele ja õiguskaitsevahenditele juurdepääsu valdkonnas, kooskõlas liidu õigusega. Lisaks tuleks taotlejaid teavitada liikmesriikide piires ebaseadusliku edasilükumise tagajärgedest ja asjaolust, et kui ümberpaigutamise sihtliikmesriik annab neile rahvusvahelise kaitse, on neil rahvusvahelise kaitsega kaasnevad õigused olemas ainult selles liikmesriigis.
- (39) Peale selle ja kooskõlas direktiivis 2013/33/EL sätestatud eesmärkidega peaks vastuvõtutingimuste ühtlustamine liikmesriikides aitama piirata rahvusvahelise kaitse taotlejate teisest rännet, mis on tingitud vastuvõtutingimuste erinevusest. Sama eesmärgi saavutamiseks peaksid liikmesriigid kaaluma aruandekohustuse kehtestamist ning rahvusvahelise kaitse taotlejatele materiaalsete vastuvõtutingimuste, sealhulgas majutuse, toidu ja rõivaste

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT L 180, 29.6.2013, lk 60).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/33/EL, millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded (uuesti sõnastatud) (ELT L 180, 29.6.2013, lk 96).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 603/2013, millega luuakse sõrmejälgede võrdlemise Eurodac-süsteem määruse (EL) nr 604/2013 (millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest) tõhusaks kohaldamiseks ning mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste ja Europolit taotlusi sõrmejälgede andmete võrdlemiseks Eurodac-süsteemi andmetega õiguskaitse eesmärgil ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1077/2011, millega asutatakse Euroopa amet vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimiseks (ELT L 180, 29.6.2013, lk 1).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT L 348, 24.12.2008, lk 98).

võimaldamist üksnes mitterahalises vormis, samuti vajaduse korral tagades, et taotlejad viiakse otse üle ümberpaigutamise sihtliikmesriiki. Samuti ei tohiks liikmesriigid rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise ajal, nagu on ette nähtud varjupaigaküsimusi käsitlevas ja Schengeni *acquis*'s, välja arvatud kaalukatel humanitaarsetel põhjustel, anda taotlejatele siseriiklikke reisidokumente ega muid soodustusi, näiteks rahalisi vahendeid, mis võiksid hõlbustada nende ebaseaduslikku liikumist teistesse liikmesriikidesse. Juhul kui taotlejad liiguvad ebaseaduslikult teistesse liikmesriikidesse, tuleks rahvusvahelise kaitse taotlejalt või saajalt nõuda tagasipöördumist ümberpaigutamise sihtliikmesriiki ning asjaomane liikmesriik peaks kõnealused isikud viivitamata tagasi võtma.

- (40) Et ära hoida rahvusvahelise kaitse saajate teisest rännet, peaksid liikmesriigid teavitama kaitse saajaid ka tingimustest, mille kohaselt nad võivad seaduslikult siseneda teise liikmesriiki ja seal viibida, ning neil peaks olema võimalik kehtestada aruandekohustus. Direktiivi 2008/115/EÜ kohaselt peaksid liikmesriigid nõudma, et rahvusvahelise kaitse saaja, kes ebaseaduslikult viibib nende territooriumil, läheks viivitamata tagasi ümberpaigutamise sihtliikmesriiki. Kui isik keeldub vabatahtlikult tagasi pöördumast, tuleks tagasisaatmine ümberpaigutamise sihtliikmesriiki teostada sunniviisiliselt.
- (41) Lisaks, kui see on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud, võib sunniviisilise tagasisaatmise teostanud liikmesriik sunniviisilise tagasisaatmise korral ümberpaigutamise sihtliikmesriiki otsustada väljastada riiki sisenemise keelu, mis takistaks selle saajal teatud ajavahemikul kõnealuse liikmesriigi territooriumile uuesti siseneda.
- (42) Kuna käesoleva otsuse eesmärk on lahendada hädaolukord ning toetada Itaaliat ja Kreekat varjupaigasüsteemide tugevdamisel, peaks see võimaldama neil komisjoni abiga sõlmida Islandi, Liechtensteini, Norra ja Šveitsiga kahepoolsed lepingud, mis käsitlevad käesoleva otsuse kohaldamisalasse kuuluvate isikute ümberpaigutamist. Sellised lepingud peaksid samuti kajastama käesoleva otsuse kõige olulisemaid elemente, eelkõige neid, mis on seotud ümberpaigutamismenetlusega ning taotlejate õiguste ja kohustustega, samuti määrusega (EL) nr 604/2013 seotud elemente.
- (43) Ümberpaigutamiskava kaudu Itaaliale ja Kreekale antavale eritoetusele peaksid lisanduma täiendavad meetmed, mida kohaldatakse alates kolmandate riikide kodanike saabumisest Itaalia ja Kreeka territooriumile kuni kõigi kohaldatavate menetluste lõpuleviimiseni ning mida koordineerivad EASO ja teised asjaomased asutused, näiteks Frontex, kes koordineerib vastavalt direktiivile 2008/115/EÜ nende kolmandate riikide kodanike tagasisaatmist, kellel ei ole õigust nende riikide territooriumil viibida.
- (44) Kuna liikmesriigid ei suuda käesoleva otsuse eesmärgi piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetmete ulatuse ja toime tõttu paremini saavutatavad liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev otsus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (45) Käesolevas otsuses austatakse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid.
- (46) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt, ilma et see piiraks nimetatud protokolli artikli 4 kohaldamist, ei osale Ühendkuningriik käesoleva otsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (47) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt, ilma et see piiraks nimetatud protokolli artikli 4 kohaldamist, ei osale Iirimaa käesoleva otsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (48) Juhul kui komisjon pärast protokolli nr 21 artikli 4 kohase teate saamist nimetatud protokolliga hõlmatud liikmesriigilt kinnitab vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 331 lõikele 1 asjaomase liikmesriigi osalemist käesoleva otsuse kohaldamises, peaks nõukogu kindlaks määrama sellesse liikmesriiki ümber paigutatavate taotlejate arvu. Nõukogu peaks ühtlasi kohandama vastavalt teistele liikmesriikidele määratud arvused, neid proportsionaalselt vähendades.

- (49) ELi lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva otsuse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (50) Pidades silmas olukorra pakilisust, peaks käesolev otsus jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesoleva otsusega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetuseks, et aidata neil paremini toime tulla hädaolukorraga, mille on põhjustanud kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevool nendesse liikmesriikidesse.
2. Komisjon jälgib pidevalt olukorda seoses kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevooluga liikmesriikidesse.

Komisjon esitab asjakohasel juhul ettepanekud käesoleva otsuse muutmiseks, et võtta arvesse olukorra muutumist kohapeal ja selle mõju ümberpaigutamise mehhanismile, samuti muutuvat survet liikmesriikidele, eelkõige kõige suurema surve all olevatele liikmesriikidele.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas otsuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „rahvusvahelise kaitse taotlus” – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/95/EL⁽¹⁾ artikli 2 punktis h määratletud rahvusvahelise kaitse taotlus;
- b) „taotleja” – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse, mille suhtes ei ole lõplikku otsust veel tehtud;
- c) „rahvusvaheline kaitse” – direktiivi 2011/95/EL artikli 2 punktides e ja g määratletud pagulasseisund ja täiendava kaitse seisund;
- d) „pereliikmed” – määruse (EL) nr 604/2013 artikli 2 punktis g määratletud pereliikmed;
- e) „ümberpaigutamine” – taotleja üleviimine selle liikmesriigi territooriumilt, mis määruse (EL) nr 604/2013 III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt on vastutav tema rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest, ümberpaigutamise sihtliikmesriigi territooriumile;
- f) „ümberpaigutamise sihtliikmesriik” – liikmesriik, kes muutub määruse (EL) nr 604/2013 alusel vastutavaks rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest pärast taotleja ümberpaigutamist selle liikmesriigi territooriumile.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühtaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (ELT L 337, 20.12.2011, lk 9).

Artikkel 3

Kohaldamisala

1. Käesoleva otsuse kohaselt paigutatakse ümber üksnes taotleja, kes on esitanud oma rahvusvahelise kaitse taotluse Itaalias või Kreekas, ja kelle puhul need riigid oleksid muidu olnud vastutavad liikmesriigid vastavalt määruse (EL) nr 604/2013 III peatükis sätestatud kriteeriumidele, mille järgi määratakse kindlaks vastutav liikmesriik.

2. Käesoleva otsuse kohaselt paigutatakse ümber üksnes taotleja, kellel on kodakondsus, mille puhul uusimate kättesaadavate üleliiduliste keskmiste Eurostati kvartaliandmete kohaselt on rahvusvahelise kaitse andmise otsuste osakaal kõikidest Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/32/EL (¹) III peatükis osutatud rahvusvahelise kaitse taotluste suhtes esimeses astmes tehtud otsustest 75 % või üle selle. Kodakondsuseta isikute puhul võetakse arvesse riiki, kus oli tema varasem alaline elukoht. Ajakohastatud kvartaliandmeid võetakse arvesse üksnes nende taotlejate puhul, keda ei ole veel määratletud taotlejatena, keda võidakse ümber paigutada vastavalt käesoleva otsuse artikli 5 lõikele 3.

Artikkel 4

120 000 taotleja ümberpaigutamine liikmesriikidesse

1. 120 000 taotlejat paigutatakse teistesse liikmesriikidesse ümber järgmiselt:

- a) Itaaliast paigutatakse teiste liikmesriikide territooriumile ümber 15 600 taotlejat vastavalt I lisas esitatud tabelile;
- b) Kreekast paigutatakse teiste liikmesriikide territooriumile ümber 50 400 taotlejat vastavalt II lisas esitatud tabelile;
- c) 54 000 taotlejat paigutatakse teiste liikmesriikide territooriumile ümber proportsionaalselt I ja II lisas sätestatud arvudega, kas kooskõlas käesoleva artikli lõikega 2 või käesoleva otsuse muutmise teel, nagu on osutatud artikli 1 lõikes 2 ja käesoleva artikli lõikes 3.

2. Alates 26. septembrist 2016 paigutatakse lõike 1 punktis c osutatud 54 000 taotlejat Itaaliast ja Kreekast, proportsioonis lõike 1 punktide a ja b tulenevaga, ümber teiste liikmesriikide territooriumile proportsionaalselt I ja II lisas sätestatud arvudega. Komisjon esitab nõukogule ettepaneku igale liikmesriigile vastavalt määratud arvude kohta.

3. Kui komisjon leiab hiljemalt 26. septembrist 2016, et ümberpaigutamise mehhanismi kohandamine on põhjendatud olukorra muutumisega kohapeal või et liikmesriik on sattunud hädaolukorda, mille on põhjustanud kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevool rändevoogude kiire muutuse tõttu, ning võttes arvesse tõenäoliselt abisaavate liikmesriikide arvamust, võib ta esitada nõukogule ettepanekud, nagu on osutatud artikli 1 lõikes 2.

Samamoodi võib liikmesriik, esitades nõuetekohaselt põhjendatud põhjused, teatada komisjonile ja nõukogule, et ta on sattunud sarnasesse hädaolukorda. Komisjon hindab esitatud põhjusi ja esitab nõukogule asjakohased ettepanekud, nagu on osutatud artikli 1 lõikes 2.

4. Juhul kui komisjon pärast protokoll nr 21 artikli 4 kohase teate saamist nimetatud protokolliga hõlmatud liikmesriigilt kinnitab vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 331 lõikele 1 asjaomase liikmesriigi osalemist käesoleva otsuse kohaldamises, määrab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal kindlaks sellesse liikmesriiki ümber paigutatavate taotlejate arvu. Nõukogu kohandab sama rakendusotsusega ühtlasi vastavalt teistele liikmesriikidele määratud arvud, neid proportsionaalselt vähendades.

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT L 180, 29.6.2013, lk 60).

5. Liikmesriik võib erandlikel asjaoludel teatada 26. detsembriks 2015 nõukogule ja komisjonile, et tal ei ole ajutiselt võimalik osaleda ümberpaigutamise protsessis kuni 30 % talle käesoleva otsusega määratud taotleja osas, esitades selleks nõuetekohaselt põhjendatud põhjused, mis on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 sätestatud liidu põhiväärtustega.

Komisjon hindab esitatud põhjusi ja esitab nõukogule ettepanekud seoses kuni 30 % asjaomasele liikmesriigile löike 1 kohaselt määratud taotleja ümberpaigutamise peatamisega kuni kuueks kuuks. Kui see on põhjendatud, võib komisjon teha ettepaneku pikendada ülejäänud määratud taotlejate ümberpaigutamist kuni kaheteistkümneks kuuks pärast artikli 13 lõikes 2 osutatud kuupäeva.

6. Nõukogu teeb lõikes 5 osutatud ettepaneku kohta otsuse ühe kuu jooksul.

7. Käesoleva artikli lõigete 2, 4 ja 6 ning artikli 11 lõike 2 kohaldamiseks võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal vastu rakendusotsuse.

Artikkel 5

Ümberpaigutamismenetlus

1. Käesoleva otsuse rakendamiseks vajaliku halduskoostöö eesmärgil määrab iga liikmesriik riikliku kontaktpunkti, mille aadressi ta edastab teistele liikmesriikidele ja EASO-le. Liikmesriigid võtavad EASOga ja muude asjaomaste asutustega kooskõlastatult kõik asjakohased meetmed, et seada sisse otsene koostöö ja teabevahetus pädevate ametiasutuste vahel, sealhulgas seoses lõikes 7 osutatud alusega.

2. Liikmesriigid avaldavad korrapäraselt ja vähemalt iga kolme kuu tagant nende taotlejate arvu, keda saab kiiresti nende territooriumile ümber paigutada, ja mis tahes muu asjakohase teabe.

3. Nimetatud teabele tuginedes teevad Itaalia ja Kreeka EASO ning asjakohasel juhul lõikes 8 osutatud liikmesriikide kontaktametnike abiga kindlaks üksiktaotlejad, keda saaks ümber paigutada teistesse liikmesriikidesse, ning esitavad võimalikult kiiresti kogu asjakohase teabe nende liikmesriikide kontaktpunktile. Seejuures peetakse esmatahtsaks haavatavaid taotlejaid direktiivi 2013/33/EL artiklite 21 ja 22 tähenduses.

4. Pärast ümberpaigutamise sihtliikmesriigilt heakskiidu saamist teevad Itaalia ja Kreeka niipea kui võimalik otsuse paigutada iga kindlaks tehtud taotleja ümber konkreetsesse sihtliikmesriiki, tehes seda EASOga konsulteerides, ja teatavad sellest taotlejale vastavalt artikli 6 lõikele 4. Ümberpaigutamise sihtliikmesriik võib otsustada mitte heaks kiita taotleja ümberpaigutamist üksnes juhul, kui selleks on käesoleva artikli lõike 7 kohaselt piisavalt alust.

5. Taotlejaid, kellelt tuleb määruse (EL) nr 603/2013 artiklis 9 sätestatud kohustuste kohaselt võtta sõrmejäljed, võib esitada ümberpaigutamiseks ainult juhul, kui neilt on võetud sõrmejäljed ja need on nimetatud määruse kohaselt edastatud Eurodaci kesksüsteemi.

6. Taotleja üleviimine ümberpaigutamise sihtliikmesriigi territooriumile toimub võimalikult kiiresti pärast käesoleva otsuse artikli 6 lõikes 4 osutatud ümberpaigutamiseotsuse asjaomasele isikule teatavaks tegemise kuupäeva. Itaalia ja Kreeka edastavad ümberpaigutamise sihtliikmesriigile üleandmise kuupäeva ja kellaaja, samuti kogu muu asjakohase teabe.

7. Liikmesriikidel on õigus keelduda taotleja ümberpaigutamisest üksnes juhul, kui on piisavalt alust arvata, et ta kujutab endast ohtu nende julgeolekule või avalikule korrale või kui on olemas mõjuvad põhjused direktiivi 2011/95/EL artiklites 12 ja 17 sätestatud välistavate asjaolude kohaldamiseks.

8. Kõikide käesolevas artiklis kirjeldatud ümberpaigutamismenetluse aspektide rakendamiseks võivad liikmesriigid otsustada pärast kogu asjakohase teabe vahetamist saata Itaaliasse ja Kreekasse kontaktametnikud.

9. Liidu *acquis*'ga kooskõlas täidavad liikmesriigid täiel määral oma kohustusi. Seepärast tagavad Itaalia ja Kreeka ümberpaigutamismenetluse jaoks isikute tuvastamise, registreerimise ja sõrmejälgede võtmise. Protsessi tõhususe ja juhitavuse tagamiseks korraldatakse nõuetekohaselt vastuvõturajatised ja -meetmed, nii et inimesi saaks kooskõlas liidu õigusega ajutiselt majutada, kuni tehakse kiiresti otsus nende olukorra kohta. Ümberpaigutamismenetlusest hoiduvaid taotlejaid ei paigutata ümber.

10. Käesolevas artiklis sätestatud ümberpaigutamismenetlus viiakse läbi nii kiiresti kui võimalik ja hiljemalt kahe kuu jooksul pärast seda, kui ümberpaigutamise sihtliikmesriik on avaldanud lõikes 2 osutatud teabe, välja arvatud juhul, kui lõikes 4 osutatud ümberpaigutamise sihtliikmesriik annab heakskiidu vähem kui kaks nädalat enne kõnealuse kahe kuu möödumist. Sellisel juhul võidakse ümberpaigutamismenetluse lõpuleviimise tähtaega pikendada maksimaalselt kahe nädala võrra. Lisaks võib kõnealust tähtaega pikendada asjakohasel juhul veel nelja nädala võrra, kui Itaalia ja Kreeka toovad põhjenduseks objektiivsed praktilised takistused, mis ei võimalda üleviimist.

Kui ümberpaigutamismenetlust ei ole selle tähtaja jooksul lõpule viidud, välja arvatud juhul, kui Itaalia ja Kreeka lepivad ümberpaigutamise sihtliikmesriigiga kokku kõnealuse tähtaja pikendamises, vastutavad Itaalia ja Kreeka endiselt rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise eest kooskõlas määrusega (EL) nr 604/2013.

11. Pärast taotleja ümberpaigutamist võtab ümberpaigutamise sihtliikmesriik taotlejalt sõrmejäljed ja edastab need Eurodaci kesksüsteemi kooskõlas määruse (EL) nr 603/2013 artikliga 9 ning ajakohastab andmekogumeid kooskõlas nimetatud määruse artikliga 10 ja, kui see on asjakohane, artikliga 18.

Artikkel 6

Käesoleva otsusega hõlmatud rahvusvahelise kaitse taotlejate õigused ja kohustused

1. Käesoleva otsuse rakendamisel on liikmesriikide esmaseks kohuseks lähtuda lapse huvidest.
2. Liikmesriigid tagavad, et pereliikmed, kes kuuluvad käesoleva otsuse reguleerimisalasse, paigutatakse ümber sama liikmesriigi territooriumile.
3. Enne, kui tehakse otsus taotleja ümber paigutada, teavitavad Itaalia ja Kreeka taotlejat keeles, millest taotleja aru saab või millest ta peaks kõigi eelduste kohaselt aru saama, käesolevas otsuses sätestatud ümberpaigutamismenetlusest.
4. Kui taotleja ümberpaigutamise otsus on vastu võetud, teatavad Itaalia ja Kreeka asjaomasele isikule kirjalikult otsusest paigutada ta ümber, kuid teevad seda enne tegelikku ümberpaigutamist. Selles otsuses nimetatakse ümberpaigutamise sihtliikmesriik.
5. Rahvusvahelise kaitse taotlejalt või saajalt, kes siseneb mõne teise liikmesriigi territooriumile, mis ei ole ümberpaigutamise sihtliikmesriik, ilma et ta täidaks selles teises liikmesriigis viibimise tingimusi, nõutakse viivitamata tagasipöördumist. Ümberpaigutamise sihtliikmesriik peab selle isiku tagasi võtma.

Artikkel 7

Operatiivtugi Itaaliale ja Kreekale

1. Selleks et aidata Itaalia ja Kreekal paremini toime tulla erakordse survega, mille on nende varjupaiga- ja rändesüsteemidele tekitanud praegu nende välispiiridel valitsev suurenenud rändesurve, suurendavad liikmesriigid oma operatiivtuge koostöös Itaalia ja Kreekaga rahvusvahelise kaitse valdkonnas asjaomase tegevuse kaudu, mida koordineerivad EASO, Frontex ja muud asjaomased asutused, eelkõige saates asjakohasel juhul riiklikke eksperte järgmiste tugitegevuste läbiviimiseks:

- a) Itaaliasse ja Kreekasse saabuvate kolmandate riikide kodanike kontroll, sealhulgas nende isikute tuvastamine, sõrmejälgede võtmine ja registreerimine ning asjakohasel juhul nende rahvusvahelise kaitse taotluste registreerimine ja Itaalia või Kreeka taotlusel nende esmane menetlemine;

- b) taotlejatele või võimalikele taotlejatele, kes võidakse käesoleva otsuse alusel ümber paigutada, teabe ja vajaliku eriabi andmine;
- c) nende kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisoperatsioonide ettevalmistamine ja korraldamine, kes ei ole taotlenud rahvusvahelist kaitset või kelle riigi territooriumil viibimise õigus on aegunud.

2. Lisaks lõike 1 alusel antavale toetusele ja selleks, et hõlbustada kõikide ümberpaigutamismenetluse etappide rakendamist, annavad liikmesriigid Itaaliale ja Kreekale vajaduse korral eritoetust asjaomase tegevuse kaudu, mida koordineerivad EASO, Frontex ja muud asjaomased asutused.

Artikkel 8

Täiendavad meetmed, mida Itaalia ja Kreeka peavad võtma

1. Itaalia ja Kreeka esitavad 26. oktoobriks 2015, pidades silmas otsusega (EL) 2015/1523 kehtestatud kohustusi, nõukogule ja komisjonile ajakohastatud tegevuskava, võttes arvesse vajadust tagada käesoleva otsuse nõuetekohane rakendamine.
2. Kui käesolevat otsust peaks kooskõlas artikli 1 lõikega 2 ja artikli 4 lõikega 3 muudetama teise liikmesriigi kasuks, peaks see liikmesriik esitama asjaomase muutva otsuse jõustumiskuupäeval nõukogule ja komisjonile tegevuskava, mis peaks sisaldama piisavaid meetmeid varjupaiga, esmase vastuvõtu ja tagasisaatmise valdkonnas nende valdkondade süsteemide suutlikkuse, kvaliteedi ja tõhususe suurendamiseks ning meetmeid käesoleva otsuse nõuetekohase rakendamise tagamiseks. Nimetatud liikmesriik selle tegevuskava täielikult rakendama.
3. Kui Itaalia või Kreeka ei täida lõikes 1 või 2 osutatud kohustust, võib komisjon pärast seda, kui ta on andnud asjaomasele riigile võimaluse oma seisukoha esitamiseks, teha otsuse peatada käesoleva otsuse kohaldamine kõnealuse liikmesriigi suhtes kuni kolmeks kuuks. Komisjon võib otsustada sellist peatamist ühel korral veel kuni kolme kuu võrra pikendada. Selline peatamine ei mõjuta nende taotlejate ümberpaigutamist, kes ootavad üleviimist pärast ümberpaigutamise sihtliikmesriigi artikli 5 lõike 4 kohast heakskiitu.

Artikkel 9

Tulevikus tekkivad hädaolukorrad

Kui liikmesriigis tekib hädaolukord, mille on põhjustanud kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevool, võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga võtta vastu ajutisi meetmeid asjaomase liikmesriigi toetamiseks vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 78 lõikele 3. Selliste meetmete hulka võib asjakohasel juhul kuuluda kõnealuse liikmesriigi ümberpaigutamises osalemise peatamine, nagu on ette nähtud käesolevas otsuses, ning võimalikud kompensatsioonimeetmed Itaaliale ja Kreekale.

Artikkel 10

Rahaline toetus

1. Iga käesoleva otsuse kohaselt ümber paigutatud isiku eest:
 - a) saab ümberpaigutamise sihtliikmesriik ühekordselt 6 000 eurot;
 - b) saavad Itaalia ja Kreeka ühekordselt vähemalt 500 eurot.
2. Seda rahalist toetust rakendatakse määruse (EL) nr 516/2014 artiklis 18 sätestatud korra kohaselt. Erandina kõnealuses määruuses ettenähtud eelmaksete rahastamise korrast tehakse liikmesriikidele 2016. aastal eelmakse summas, mis moodustab 50 % neile käesoleva otsuse kohaselt määratud kogueraldisest.

*Artikkel 11***Koostöö assotsieerunud riikidega**

1. Komisjoni abiga võib vastavalt Itaalia ning Islandi, Liechtensteini, Norra ja Šveitsi vahel ning Kreeka ning Islandi, Liechtensteini, Norra ja Šveitsi vahel sõlmida kahepoolseid lepinguid, mis käsitlevad taotlejate ümberpaigutamist Itaalia ja Kreeka territooriumilt viimati nimetatud riikide territooriumile. Kõnealustes lepingutes võetakse nõuetekohaselt arvesse käesoleva otsuse põhielemente, eelkõige neid, mis puudutavad ümberpaigutamismenetlust ning taotlejate õigusi ja kohustusi.

2. Juhul kui selliseid kahepoolseid lepinguid sõlmitakse, teatavad Itaalia või Kreeka nõukogule ja komisjonile nende taotlejate arvu, kes paigutatakse ümber assotsieerunud riikidesse. Nõukogu kohandab komisjoni ettepaneku põhjal vastavalt teistele liikmesriikidele määratud arvusid, neid proportsionaalselt vähendades.

*Artikkel 12***Aruanded**

Liikmesriikide ja asjaomaste asutuste esitatud teabe alusel annab komisjon iga kuue kuu järel nõukogule aru käesoleva otsuse rakendamise kohta.

Itaalialt ja Kreekalt saadud teabe alusel annab komisjon nõukogule iga kuue kuu järel aru ka artiklis 8 osutatud tegevuskavade rakendamise kohta.

*Artikkel 13***Jõustumine**

1. Käesolev otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. Seda kohaldatakse kuni 26. septembrini 2017.
3. Seda kohaldatakse isikute suhtes, kes saavad Itaalia või Kreeka territooriumile alates 25. septembrist 2015 kuni 26. septembrini 2017, samuti taotlejate suhtes, kes on saanud nende liikmesriikide territooriumidele alates 24. märtsist 2015.

Brüssel, 22. september 2015

Nõukogu nimel

eesistuja

J. ASSELBORN

I LISA

Ümberpaigutamine Itaaliast

	Ümberpaigutamine liikmesriigiti (15 600 ümber paigutatavat taotlejat)
Austria	462
Belgia	579
Bulgaaria	201
Horvaatia	134
Küpros	35
Tšehhi Vabariik	376
Eesti	47
Soome	304
Prantsusmaa	3 064
Saksamaa	4 027
Ungari	306
Läti	66
Leedu	98
Luksemburg	56
Malta	17
Madalmaad	922
Poola	1 201
Portugal	388
Rumeenia	585
Slovakkia	190
Sloveenia	80
Hispaania	1 896
Rootsi	567

II LISA

Ümberpaigutamine Kreekast

	Ümberpaigutamine liikmesriigiti (50 400 ümber paigutatavat taotlejat)
Austria	1 491
Belgia	1 869
Bulgaaria	651
Horvaatia	434
Küpros	112
Tšehhi Vabariik	1 215
Eesti	152
Soome	982
Prantsusmaa	9 898
Saksamaa	13 009
Ungari	988
Läti	215
Leedu	318
Luksemburg	181
Malta	54
Madalmaad	2 978
Poola	3 881
Portugal	1 254
Rumeenia	1 890
Slovakkia	612
Sloveenia	257
Hispaania	6 127
Rootsi	1 830